

CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference
Boston, USA
14-16 November 2024

Boston, USA

2024

**ПІДХІД РЕДЖІО ЕМІЛІЯ: ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ**

Клевака Леся Петрівна,

к.пед.н., доцент

Гришко Ольга Іванівна,

к.пед.н., доцент

Шевчук Вікторія Валентинівна,

к.псих.н., доцент

Гресь Катерина Олексіївна,

асистент

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

м. Полтава, Україна

Анотація: У статті розглянуто підхід Реджіо Емілія як інноваційну методику виховання, спрямовану на розвиток дітей через проєктну діяльність. Визначено основні принципи методу, що базується на самостійності дитини, її допитливості та активному дослідженні навколишнього світу. Проєктна діяльність представлена як ефективний засіб розвитку критичного мислення, творчих здібностей і соціальних навичок у дошкільників. Окрема увага приділена ролі вихователя як фасилітатора процесу навчання та значенню освітнього середовища, що стимулює пізнавальну діяльність дітей. Визначено практичні аспекти впровадження підходу Реджіо Емілія в освітній процес закладу дошкільної освіти і його переваги для гармонійного розвитку дітей.

Ключові слова: інноваційна методика виховання, підхід Реджіо Емілія, проєктна діяльність, фасилітатор процесу навчання, освітнє середовище.

Виховання дітей є важливим і складним процесом, який вимагає уваги, розуміння та використання ефективних методик. Підхід Реджіо Емілія (Reggio Emilia) є однією з відомих і визнаних методик виховання дітей, що базується на концепції розуміння дитини як активного, компетентного та креативного

суб'єкта власного навчання і розвитку. Підхід Реджіо Емілія, який виник в Італії після Другої світової війни, став одним із найінноваційніших напрямів в освітньому процесі для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Цей підхід фокусується на розвитку дитини як самостійної особистості, яка активно досліджує світ і навчається через спілкування, гру та творчість. Суттєвою складовою підходу Реджіо Емілія є проектна діяльність, що сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних навичок, творчих здібностей та самовираження.

На відміну від Марії Монтесорі, Гленна Домана або Сесіль Лупан, Реджіо Емілія – це не ім'я засновника популярної в Європі системи раннього розвитку малят, а назва італійського міста, в якому були засновані дитячі садки нового формату. Філософію і методику для закладів дошкільної освіти цього нового типу розробила група педагогів під керівництвом Лоріса Малагуцці.

Підхід Реджіо Емілія акцентує на активній ролі дитини в навчанні та розвитку. Дитина є компетентним суб'єктом, здатним активно взаємодіяти з навколишнім середовищем та конструювати свої власні знання. Основна ідея педагогіки Реджіо Емілії полягає в тому, що дитина самовиражається безліччю способів, які залишаються не поміченими дорослими. Здібності дітей залишаються нерозкритими, якщо не заохочувати сприйняття і не давати часу і змоги вдуматися в навколишнє [1].

Інноваційний підхід до освіти Реджіо Емілія базується на наступних принципах:

- Дитина як дослідник. У цьому підході дитина розглядається як допитливий і творчий дослідник, який прагне пізнати навколишній світ і створювати нові ідеї. Процес навчання базується на цікавості дитини, і вихователь заохочує дітей формулювати питання, експериментувати та самостійно шукати відповіді.

- Навчання через проекти. Проектна діяльність є основним методом навчання, де діти мають можливість глибоко зануритися в теми, які їх цікавлять. Кожен проект може тривати від декількох днів до кількох місяців і

включає різні активності, такі як малювання, робота з матеріалами, дослідження природи, побудова моделей, ігри та багато іншого.

- Вихователь як партнер у навчанні. Педагог у підході Реджіо Емілія не є єдиним джерелом знань. Він стає партнером та наставником, що підтримує та направляє дітей у їхньому пошуку знань. Роль вихователя – спостерігати, заохочувати й задавати питання, які допомагають дитині розвивати власне мислення.

- Значення середовища. Виховне середовище має стати «третім вчителем» у навчальному процесі. Приміщення наповнюються різноманітними матеріалами: природними об'єктами, мистецькими роботами, фотоматеріалами, що створює атмосферу, сприятливу для розвитку.

- Співпраця та взаємодія. У підході Реджіо Емілія велика увага приділяється взаємодії дітей, що розвиває у них навички командної роботи, комунікації та емпатії. Діти навчаються спільно вирішувати завдання, шукати відповіді на питання та підтримувати один одного [4].

Робота з дітьми раннього віку у підході Реджіо Емілія починається з ретельного спостереження за ними. У дитячих садках вихователі уважно спостерігають за вільної дитячою грою, розмовляють з дітьми про те, що їх цікавить, записують всі дії, висловлювання, питання дитини. Потім цей матеріал піддається ретельному аналізу, в результаті якого робляться висновки про основні питання, які цікавлять на даний момент малюка. Після того, як виявлені інтереси дитини, можна допомогти розвиватися в актуальному для неї самої напрямку. Ключем такого розвитку в педагогіці Реджіо Емілія є проєктна діяльність. Вдало обрана тема проєкту стане каталізатором розвитку дитини, допоможе їй проявити себе у всіх сферах, починаючи від творчості і закінчуючи розвитком елементарних математичних уявлень. Дуже важливо брати до уваги специфіку проєктної діяльності з дітьми [2].

Проєктна діяльність, яка є основою підходу Реджіо Емілія, дозволяє дітям набувати глибокі знання з різних сфер, розвивати критичне мислення та бути більш самостійними у прийнятті рішень. Завдяки проєктам діти також

формують комунікативні навички, адже їм часто доводиться співпрацювати з однолітками, обговорювати ідеї, слухати та поважати думки інших. Приклади тем проєктів можуть бути різноманітними: від вивчення світу природи, архітектури міста, техніки до мистецьких експериментів та креативних лабораторій. Кожен проєкт розвиває у дітей здатність до самовираження, експериментування з матеріалами, постановки питань та пошуку відповідей.

Основою проєкту повинен стати найсильніший, стійкий інтерес дитини. Вихователям і батькам пропонується дати дитині найрізноманітніший комплекс матеріалів і занять, які мають скласти основу проєкту. Сам проєкт може представляти із себе художній, науковий або практичний досвід, пов'язаний зі створенням виробів і картин, проведенням наукових дослідів для отримання відповідей на питання малюка, проєктуванням і будівництвом діючого об'єкта або механізму. Так проєктом може стати будівництво міста з картонних коробок, що залишилися після покупки холодильника і телевізора, розведення равликів в акваріумі, створення фресок на улюблені сюжети, організація поштових відправлень всередині сім'ї (включаючи бабусь з інших міст), створення власної книги, взагалі що завгодно. Тривалість одного проєкту нічим не обмежена, відмінна особливість підходу Реджо Емілія – довгострокові проєкти. У середньому проєкт звичайного маляти триває тижні три, проте якщо дитина дуже захоплена своєю темою, то можна займатися ним цілий рік. Дорослі працюють над проєктом разом з дітьми, але не замість них, вони виконують роль одного з виконавців. У проєкті дитини важливий не результат, а процес [2].

Особливе місце в Підході Реджіо Емілія цій системі відведено створенню розвивального середовища. Середовище повинно бути організоване таким чином, щоб у ньому можна було творити, експериментувати, отримувати найрізноманітніший сенсорний досвід. Це означає, що у дитини повинен бути робочий стіл для проєктів, багато простору для демонстрації результатів, місце для рухомої гри, сцена для виступів. Важливо раціонально організувати системи зберігання – для кожного виду діяльності відвести особливий кут,

кожній речі – своє місце в просторі кімнати. Розвиваюче середовище педагогіки Реджіо Емілія не припускає готових іграшок, зате в ньому є всілякі інструменти, зручні для дитини, всілякі матеріали, пристосування для творчості. Багато часу відведено на створення ігрового матеріалу зі старих речей, перероблення сміття в потрібні та цікаві речі. Велика увага приділяється красі середовища, що оточує дитини. Вважається, що красиві речі і порядок в цих речах сприяють не тільки естетичному, а й загальному розвитку дитини раннього віку [2].

Простір дитячого садка необхідно наповнити корисною для дитини зоровою і тактильною інформацією, предметами, які цікаво взяти в руки, розібратися в їх пристрої, застосувати в грі: це величезна кількість природних матеріалів (листя, насіння, гілки тощо), предметів для їх вивчення (лупи, мікроскопи, просвітні столи, столярно-слюсарні інструменти), різні конструктори та іграшки, намистини і фарби, непридатні матеріали. Підхід Реджіо Емілія вважає мистецтво, у всіх його формах, як потужний інструмент для навчання та вираження думок та почуттів дітей [4].

Вихователі у садочках Реджіо Емілія теж незвичайні. Їх роль відрізняється від традиційної. Вони не джерело знань, які не рольова модель, а співавтори дітей. В процесі вони вчаться, їх підхід також еволюціонує. Вони постійно розвиваються, і це розвиток включає відвідування семінарів, лекцій, курсів по кераміці або мистецтву, музиці, драмі. Їх головна роль бути терплячими спостерігачами і співучасниками дитячих проєктів. Вихователі ставлять запитання дітям, які стимулюють малюків шукати свої відповіді. У подібній діяльності завжди елемент спонтанності. Батьки теж беруть активну участь у розвитку дітей, причому, не тільки своїх, але і інших теж. Вони теж свого роду вихователі в цьому дитячому садку. Вчителі, яких в Реджіо Емілія називають «pedagogista», розглядають батьків як перших і головних вихователів своїх дітей. Батьки обізнані про будь-які зміни в програмі, більш того, вони учасники, співавтори цієї програми навчання. Ті батьки, які вибрали підхід Реджіо Емілія, застосовують його принципи і вдома [1; 3].

Отже, використання підходу Реджіо Емілія змінює сам педагогічний

процес закладу дошкільної освіти, адже вихователь стає не лише вчителем, а й фасилітатором процесу навчання. Він створює умови для розвитку здібностей кожної дитини, дозволяючи їй розвивати особисті навички в тому темпі, який найбільш відповідає її індивідуальним можливостям. Підхід Реджіо Емілія сприяє глибокому розумінню дитиною власних емоцій, інтересів та потреб, допомагаючи їй краще орієнтуватися у світі.

Підхід Реджіо Емілія є ефективним способом виховання дітей, що базується на розвитку їхньої самостійності, дослідницького інтересу та соціальної компетентності. Проектна діяльність допомагає дітям розкривати свої можливості, розвивати природну допитливість та впевненість у собі, що стає основою для подальшого навчання і саморозвитку. Застосування такого підходу в закладах дошкільної освіти сприяє вихованню вільних, творчих та самостійних особистостей, які готові до викликів сучасного світу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коченгіна М. Педагогіка Реджо Емілія. *Дошкільне виховання*. 2018. №9. С. 22-24.
2. Система раннього розвитку для дітей Реджо Емілія. *Ditey.com. Все для дітей*. URL: http://ditey.com/education_baby-child_development/10386sistema-rannogo-rozvitku-dlya-ditei-redzho-emiliya.html
3. Чому саме Reggio Emilia? *Світло for-kids*. URL: <https://svitlofor-kids.com.ua/about-us/>
4. Що таке Реджіо садочки? *Ditey.com. Все для дітей*. URL: <https://dity.in.ua/statti/vibir-sadochku/redzhio-sadok-redzhio-sadochki-osnovni-idei>